

علم أصول الفقه

١٤

١-٢-٩٤ ظهور

دراسات الأستاذ:
مهدي الهادي الطهراني

رَبِّ ارْجِعُونِ

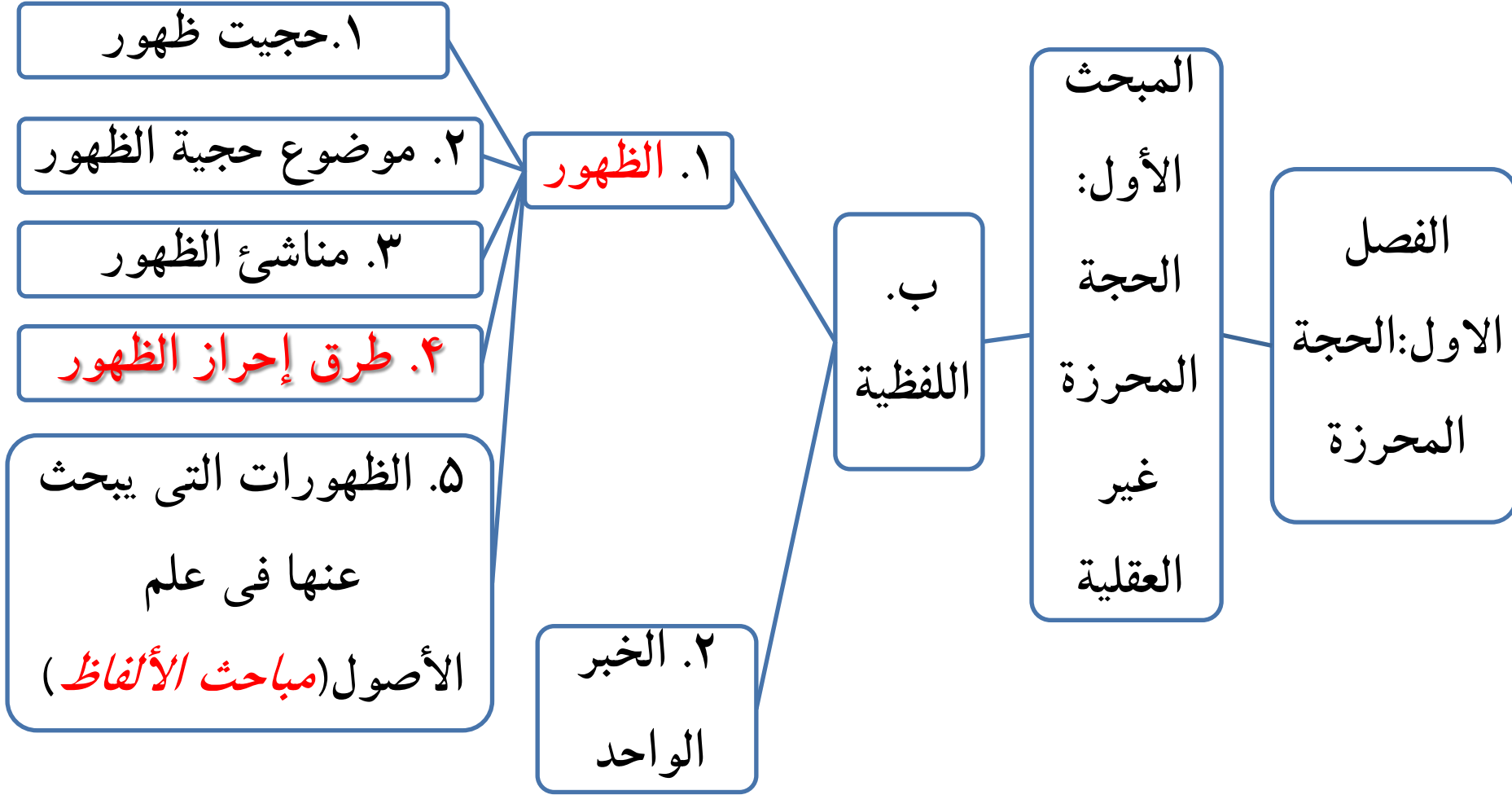
- حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ (٩٩)
- لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ (١٠٠)

فَلَا أُنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ

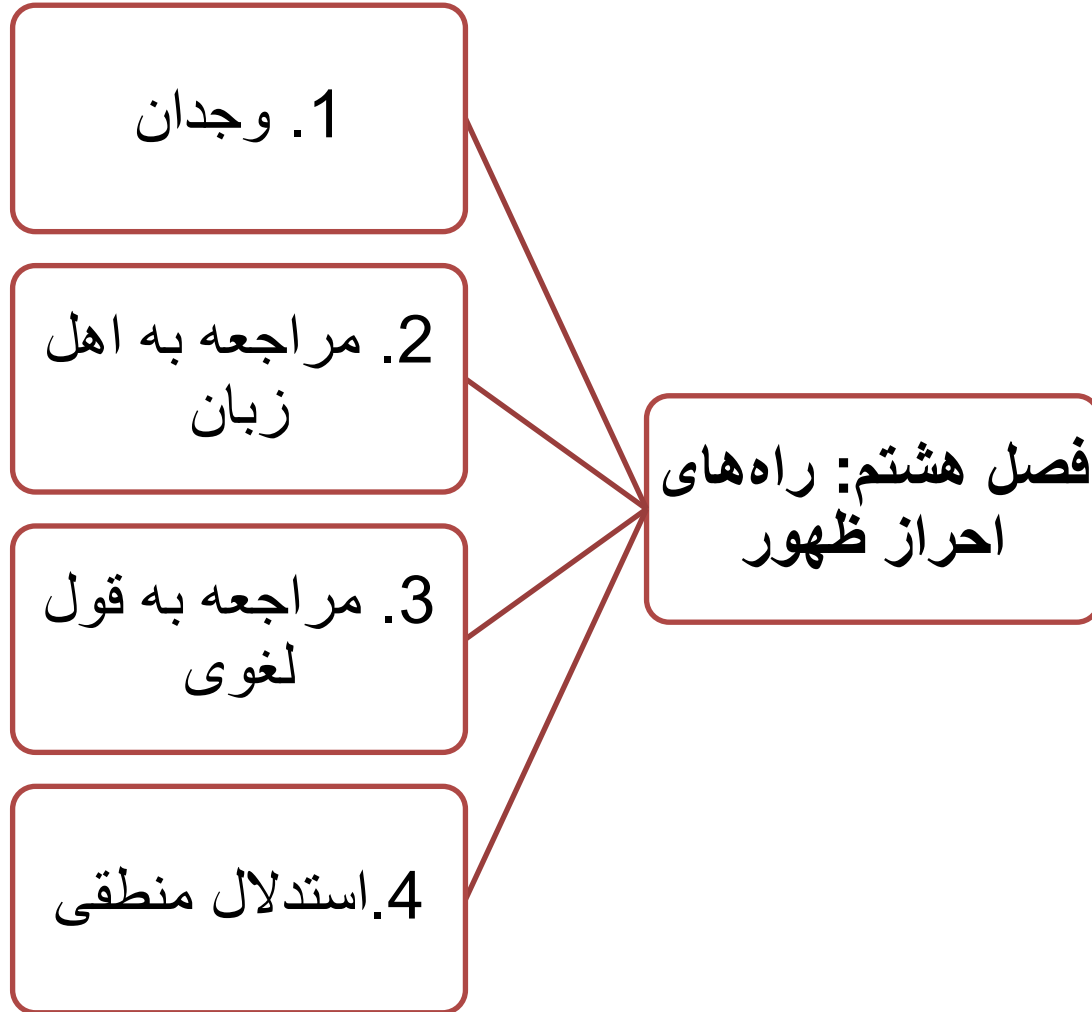
- فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ (١٠١)
- فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (١٠٢)
- وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ (١٠٣)
- تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ (١٠٤)

رَبِّ ارْجِعُونِ

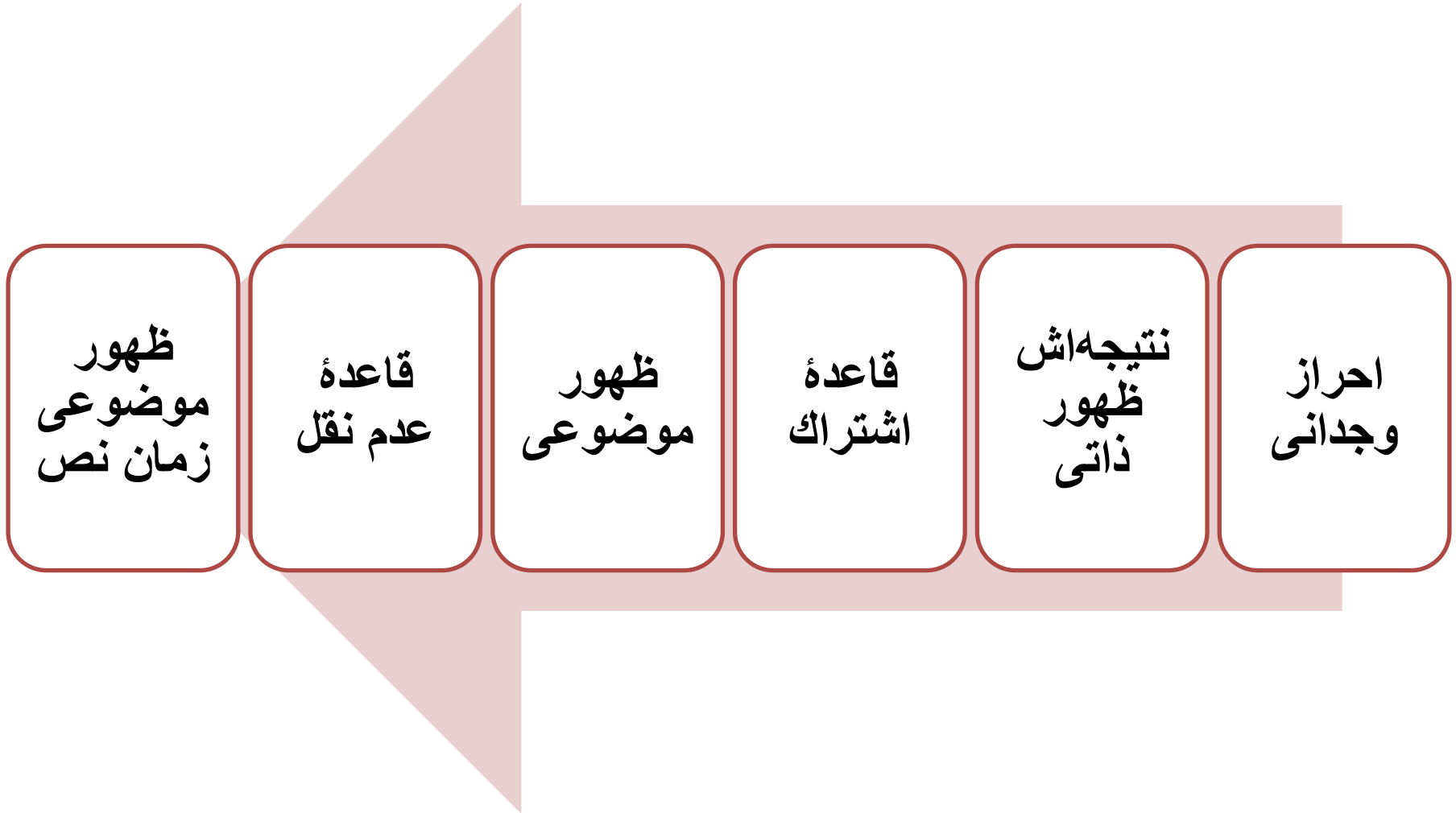
- أَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ (١٠٥)
- قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ (١٠٦)
- رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ (١٠٧)
- قَالَ اخْسِئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونَ (١٠٨)
- إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٍ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ (١٠٩)
- فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا حَتَّىٰ أَنْسَوْكُمْ ذِكْرِي وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ (١١٠)
- إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ (١١١)

فصل هشتم: راه‌های احراز ظهور

فصل هشتم: راه‌های احراز ظهور

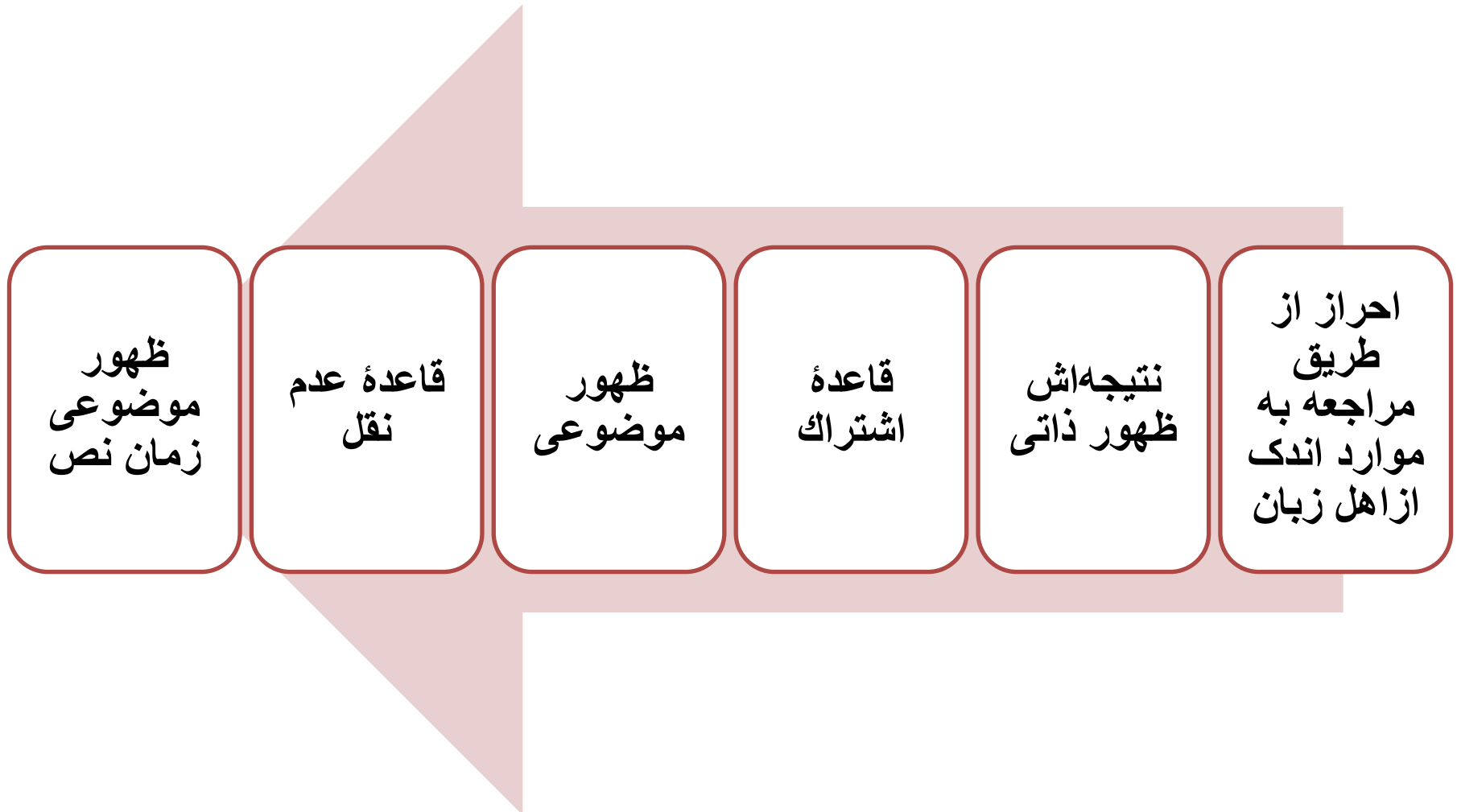

مورد مراجعه اندک

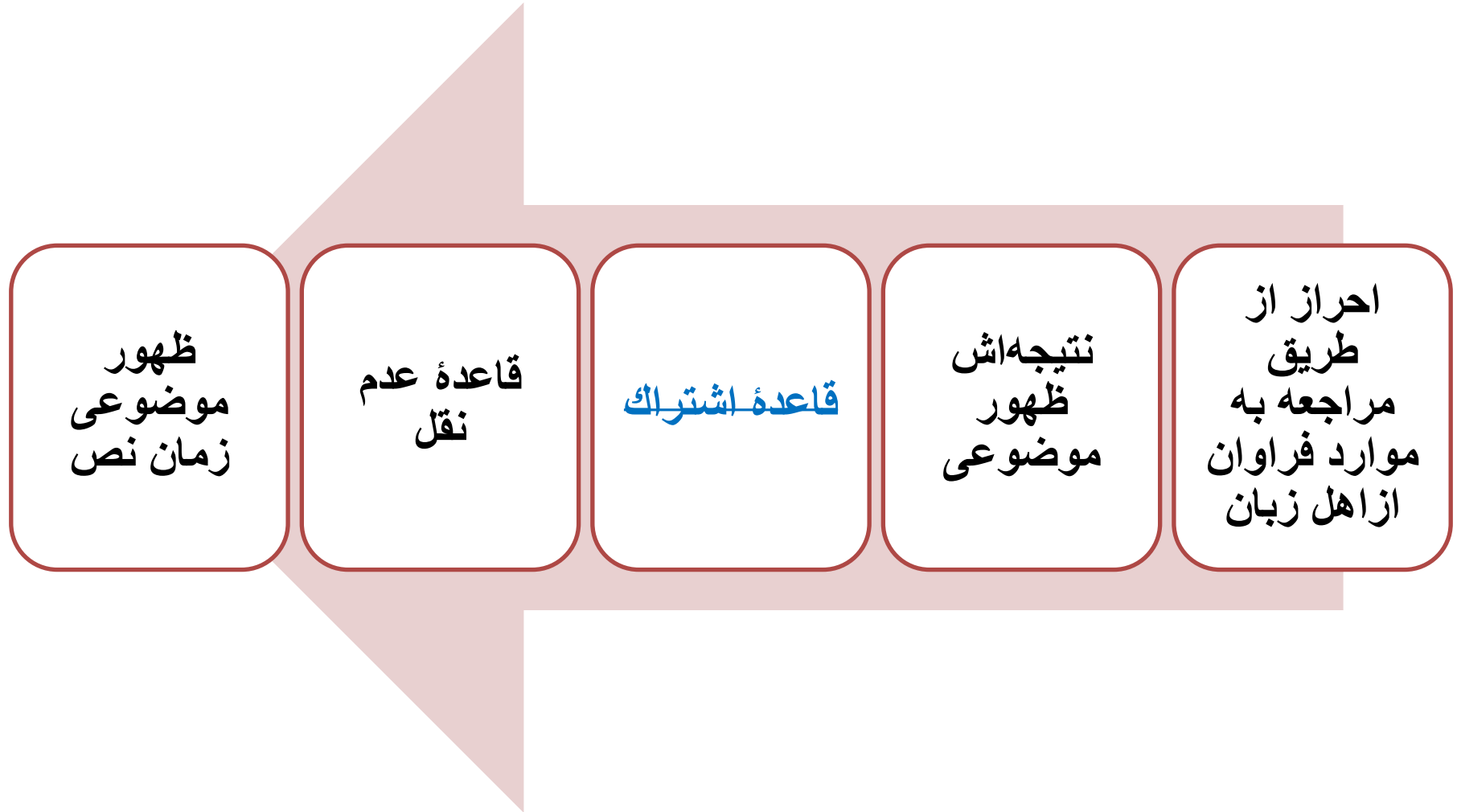
مورد مراجعه
فراوان

احراز از طریق
مراجعه به اهل زبان

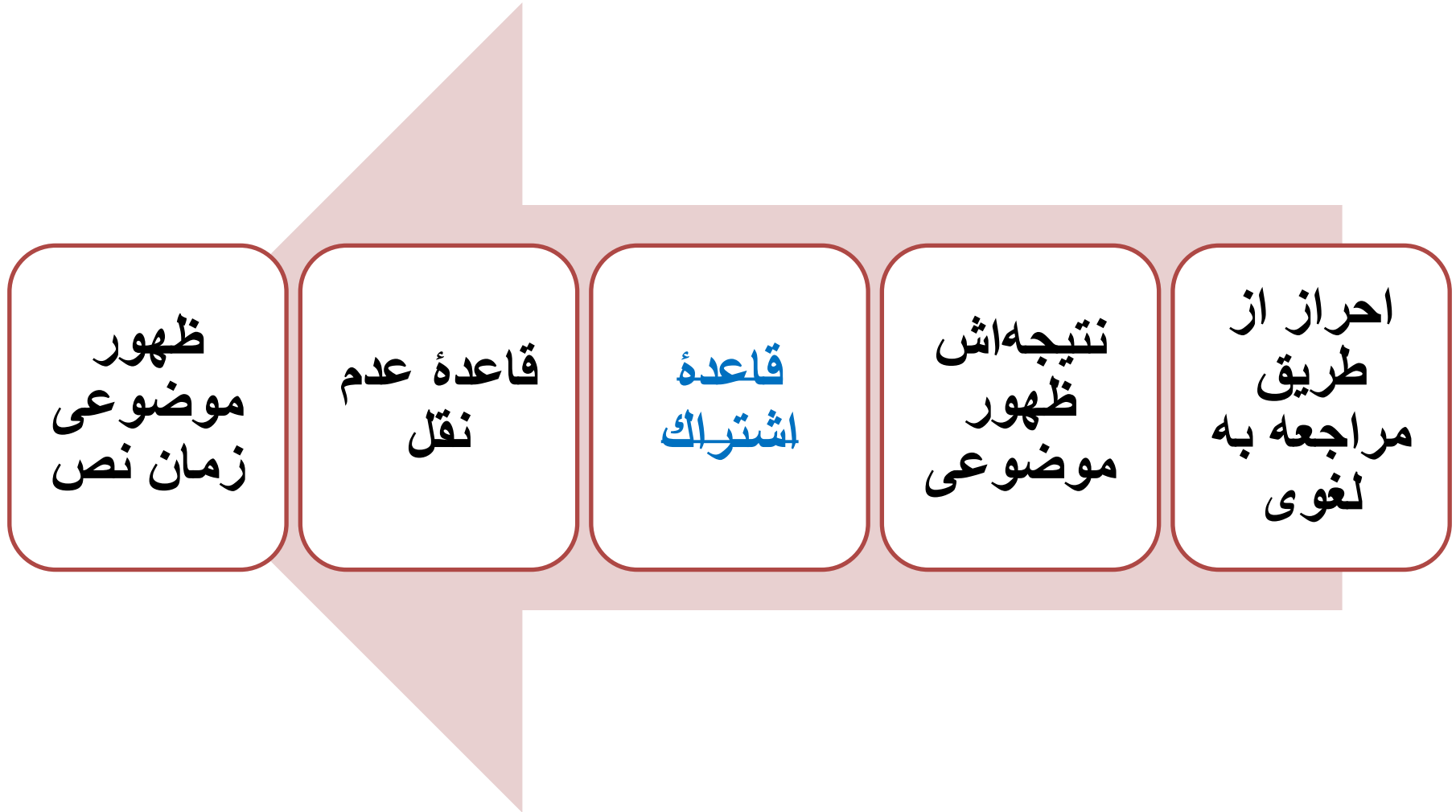
فصل هشتم: راه‌های احراز ظهور

فصل هشتم: راه‌های احراز ظهور

فصل هشتم: راه‌های احراز ظهور

فصل هشتم: راه‌های احراز ظهور

ظهور
موضوعی
زمان نص

قاعده عدم
نقل

قاعده
اشتراک

احراز از
طریق
استدلال

• تعارض راه‌های احراز ظهور

– تعارض احراز وجدانی شخصی

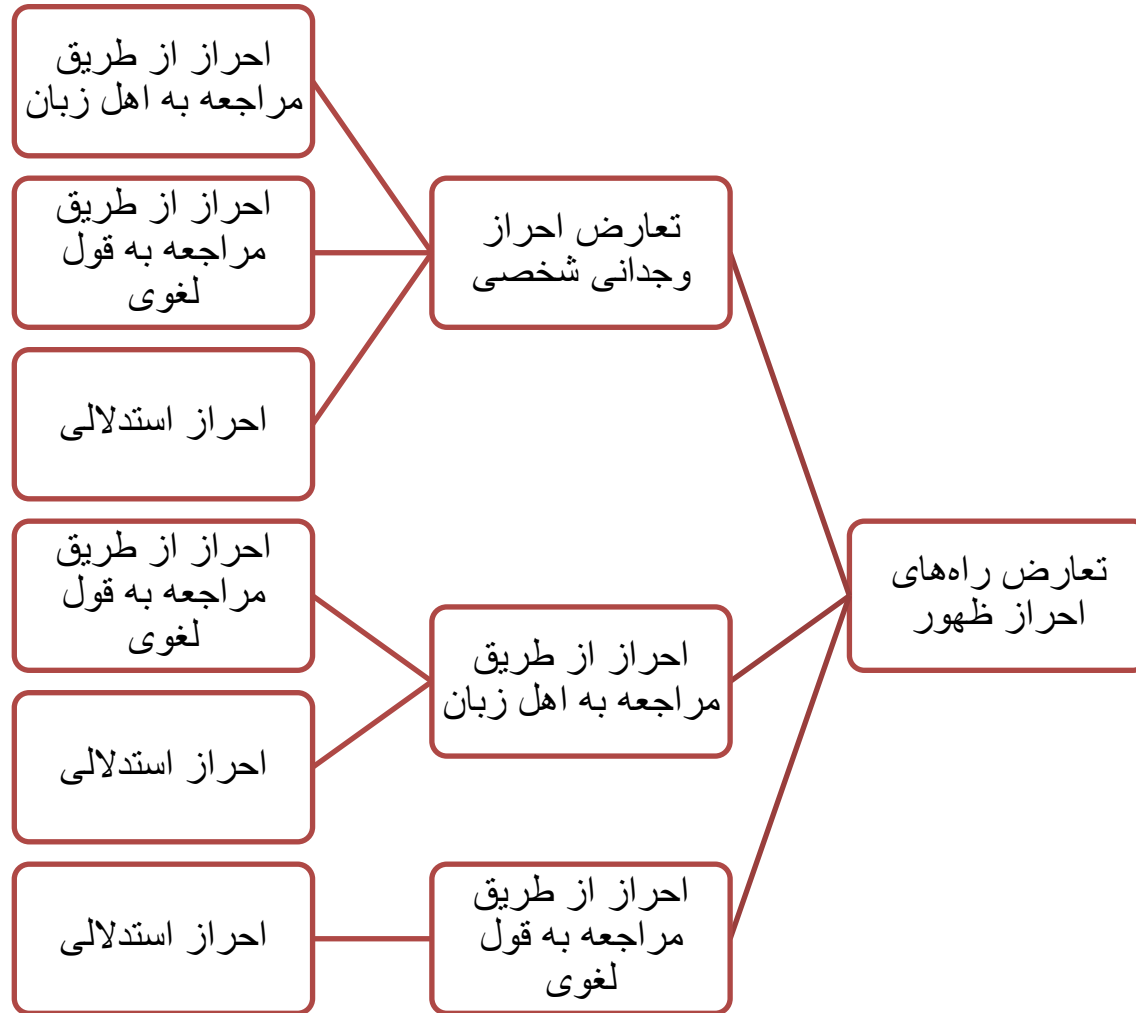
- احراز از طریق مراجعه به اهل زبان
- احراز از طریق مراجعه به قول لغوی
- احراز استدلالی

– احراز از طریق مراجعه به اهل زبان

- احراز از طریق مراجعه به قول لغوی
- احراز استدلالی

– احراز از طریق مراجعه به قول لغوی

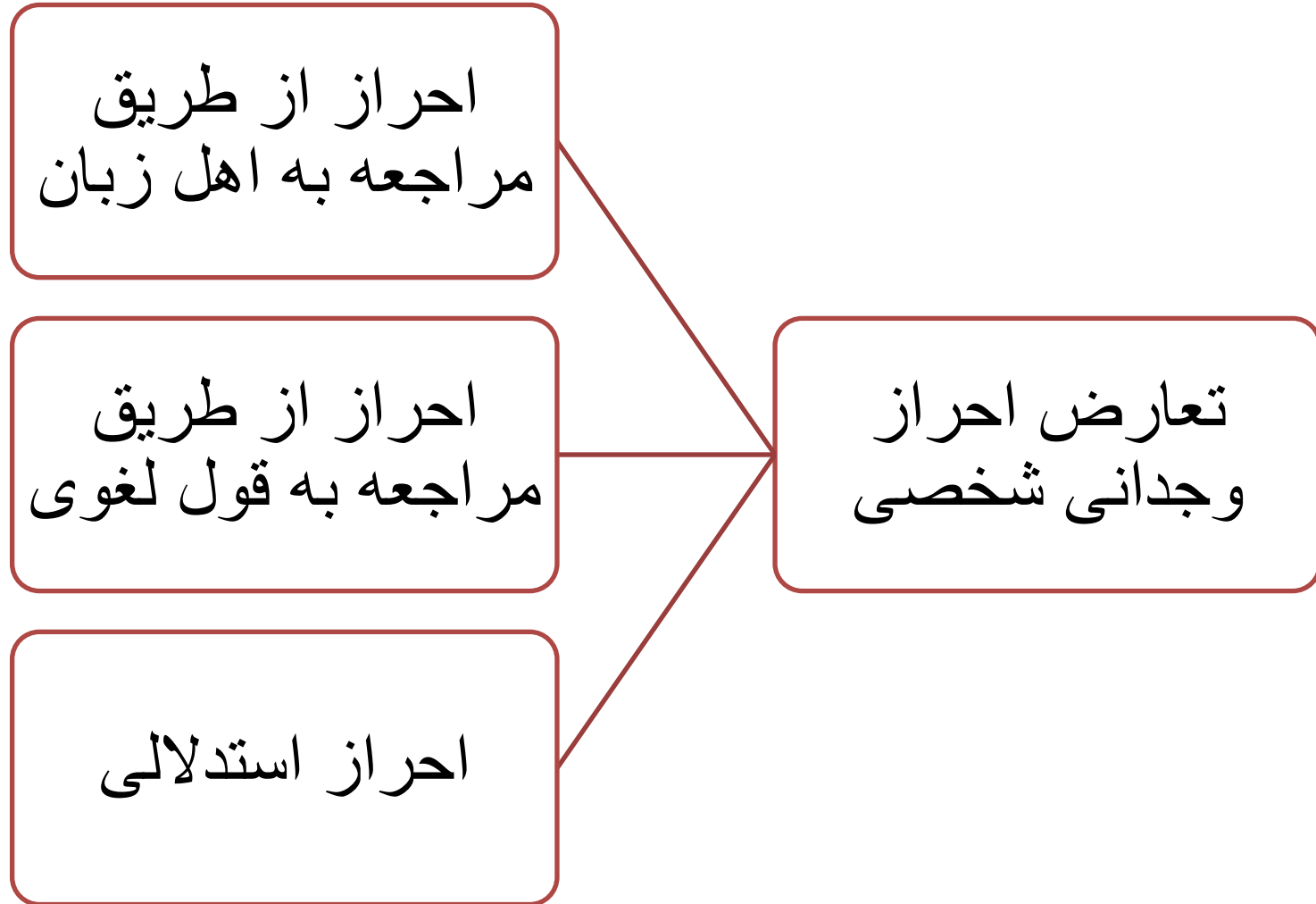
- احراز استدلالی

تعارض راه‌های احراز ظهور

۱- همة **مطلب** بحثی که الآن تا اینجا گفتیم مبتنی است بر اینکه ما احراز ظهور از طریق اهل زبان با خبر واحد را معتبر بدانیم یا احراز از طریق قول لغوی را از باب خبرویت حجت بدانیم و گرنه تعارض معنا ندارد؛ زیرا تعارض در جایی معنا دارد که دو طریق متعارض فی حد نفسه حجت باشند؛ یعنی به گونه ای باشند که حتی اگر تعارضی هم در کار نبود، هریک از این دو حجت بودند. بنابراین مثلاً اگر قول لغوی فی نفسه حجت مطلقاً نباشد، از بحث ما خارج می‌شود یا اگر در بعضی فروض حجت نباشد، در همان فروض از بحث تعارض خارج است.

تعارض راه‌های احراز ظهور

مورد مراجعہ اندک

مورد مراجعہ فراوان

- تعارض احراز وجدانی
با احراز از طریق
مراجعہ بہ اهل زبان

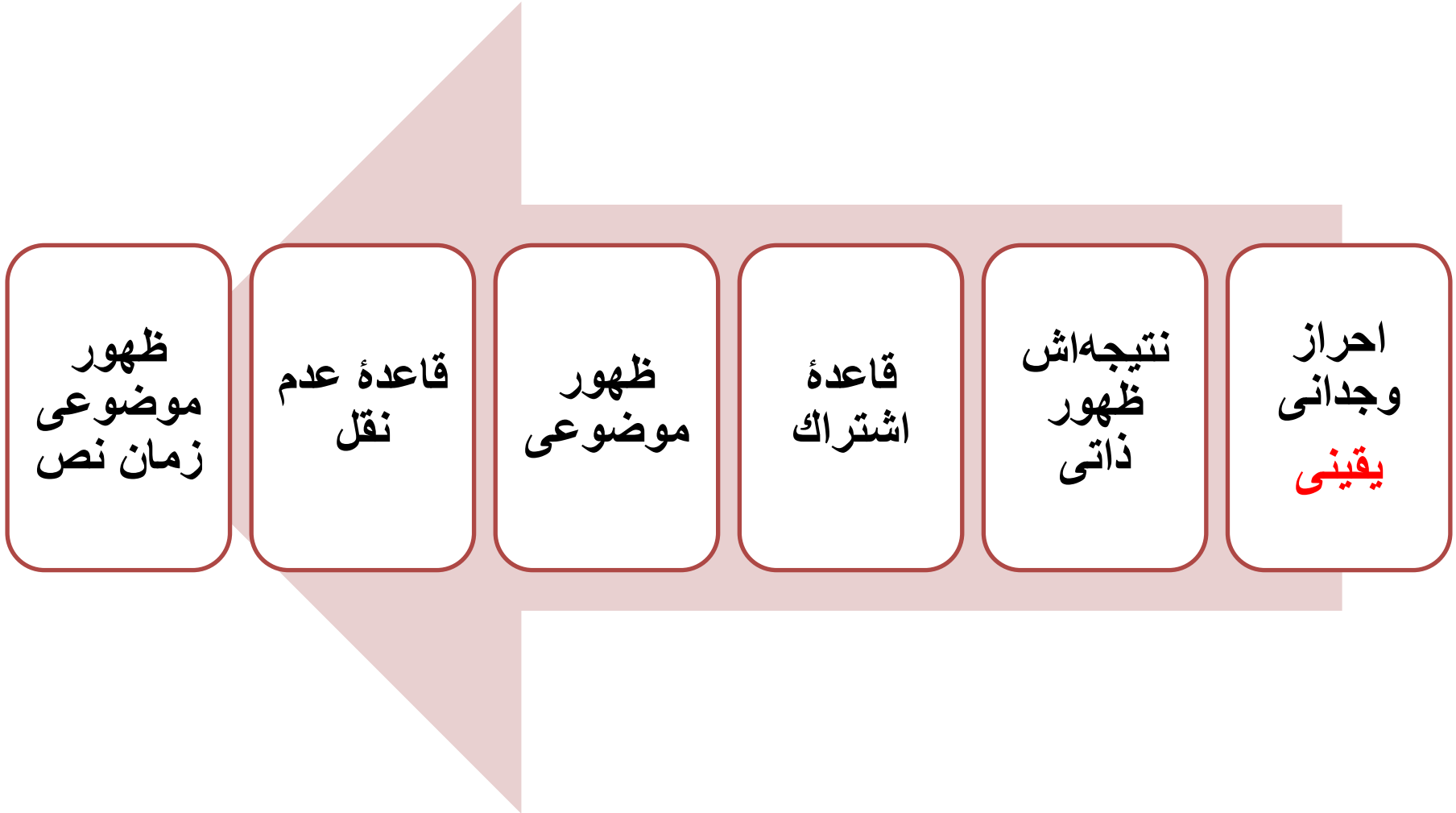
تعارض راه‌های احراز ظهور

- - تعارض احراز وجدانی با احراز از طریق مراجعه به اهل زبان
- در اینجا دو صورت متصور است: صورت اول اینکه من به وجدان خودم مراجعه کرده‌ام و دیده‌ام که مثلاً متبادر از این لفظ برای من فلان معنا است یا در نزد من بین این لفظ و آن معنای محتمل صحت حمل وجود دارد. سپس مراجعه می‌کنم به یک نفر از اهل زبان و می‌بینم معنای متبادر برای او چیز دیگری است. یا این صحت حمل در نزد او وجود ندارد یا این لفظ در نزد او با معنای محتمل دیگری صحت حمل دارد.

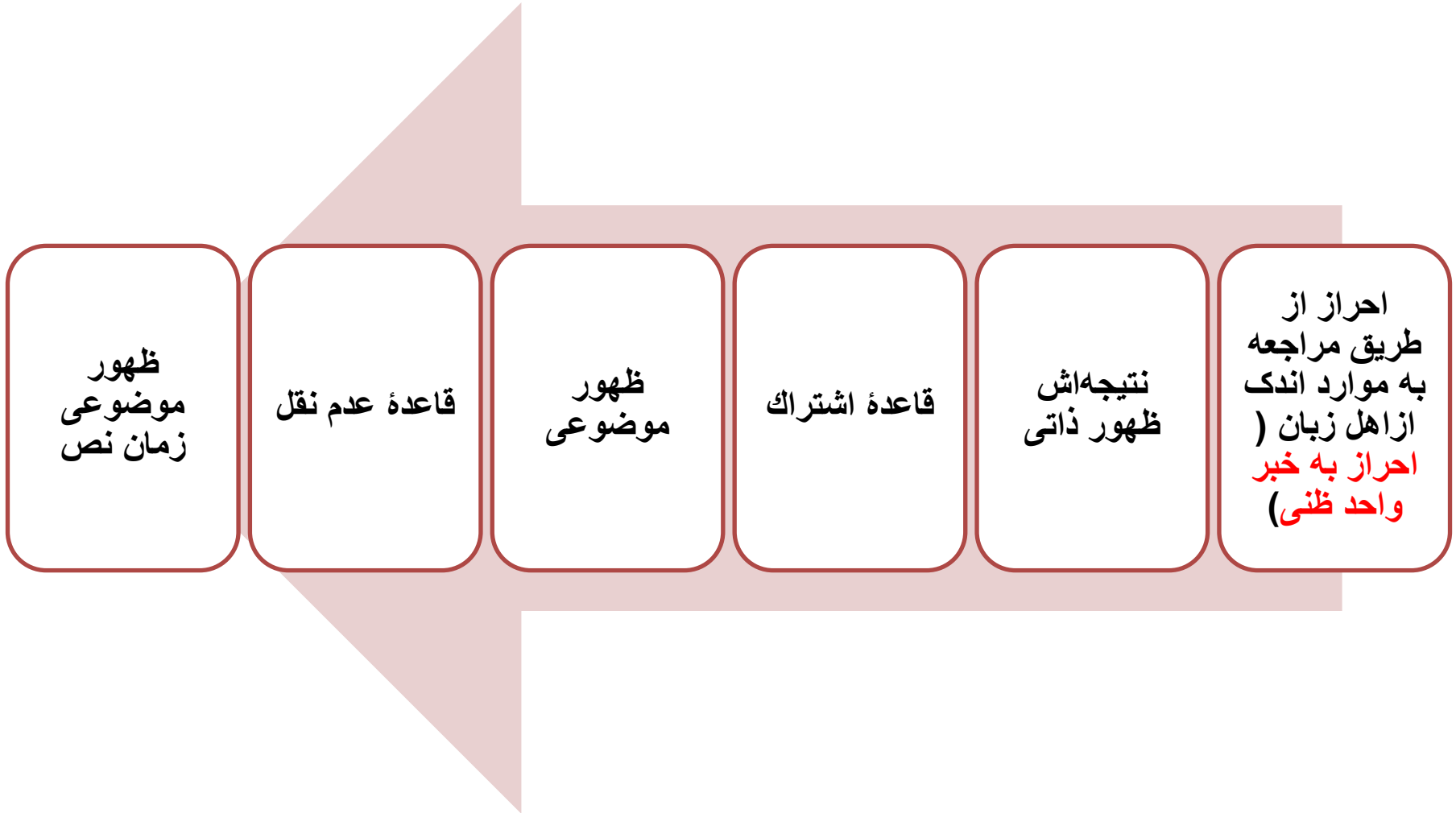
تعارض راه‌های احراز ظهور

- در این صورت صرفاً به یک نفر مراجعه کرده‌ام. در واقع تبادل در نزد مستعلم با تبادل در نزد غیر مستعلم یا صحت حمل در نزد مستعلم با صحت حمل در نزد غیر مستعلم تعارض پیدا کرده است.

فصل هشتم: راه‌های احراز ظهور

فصل هشتم: راه‌های احراز ظهور

تعارض راه‌های احراز ظهور

- احراز در ناحیه من، وجدانی شخصی است. در نتیجه احراز یقینی خواهد بود؛ اما احراز در ناحیه آن فرد اهل زبان، احراز به خبر واحد است. در نتیجه ظنی است.
- بنابراین یک حجت یقینی با یک حجت غیر یقینی تعارض پیدا کرده است.
- علی القاعدة آن حجت غیر یقینی از درجه اعتبار ساقط است.

مورد مراجعه اندک

مورد مراجعه فراوان

- تعارض احراز وجدانی
با احراز از طریق
مراجعه به اهل زبان

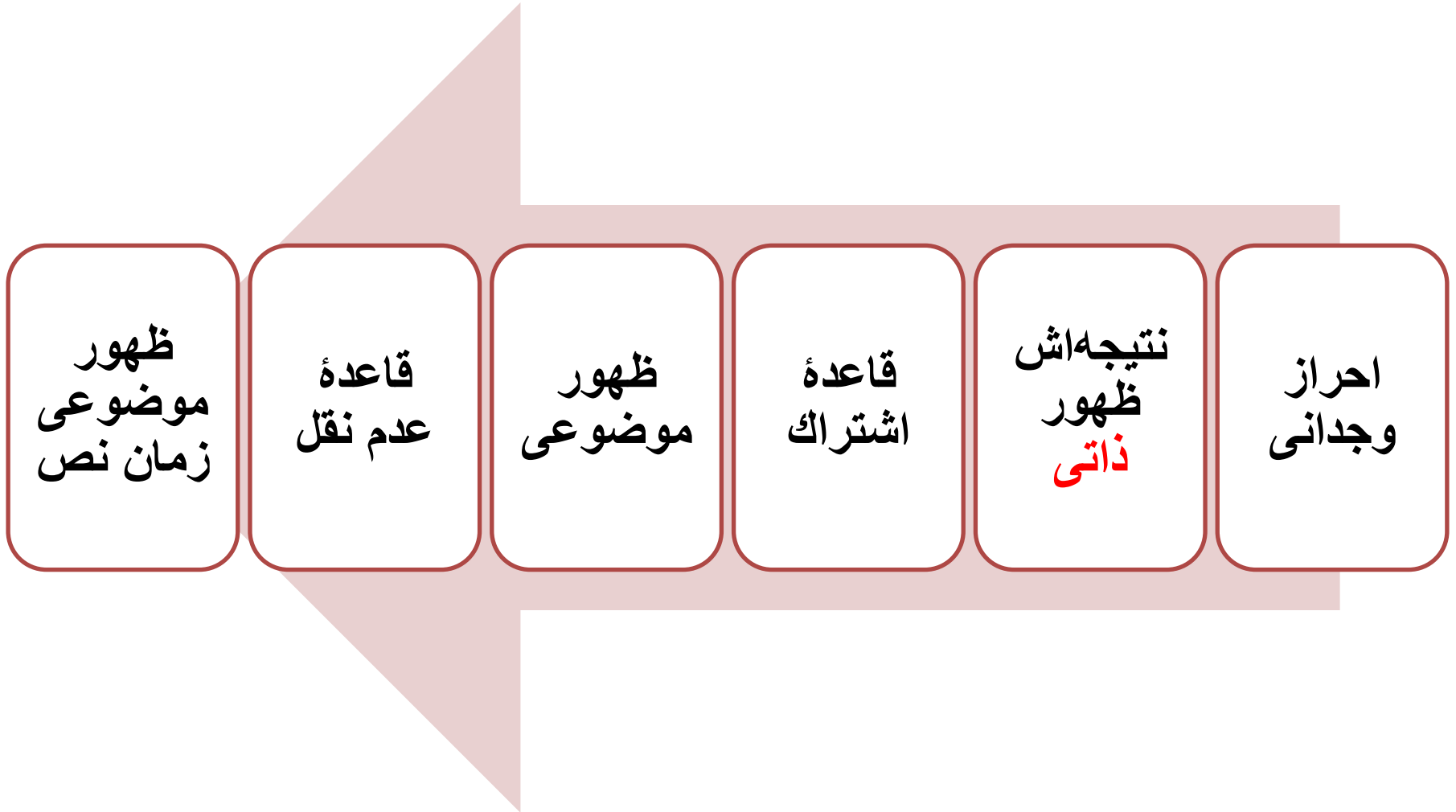
تعارض راه‌های احراز ظهور

- صورت دوم این است که من در مراجعه به اهل زبان نه فقط به یک نفر بلکه به مجموعه‌ای از افراد مراجعه کرده‌ام؛ یعنی از طریق اطراد تبادر یا اطراد صحت حمل یا اطراد استعمال بدون قرینه، ظهور را احراز کرده‌ام.
- در واقع مجموعه‌ای از اخبار آحاد در کنار هم برای ما مفید اطمینان یا یقین هستند. بنابراین بخلاف صورت قبلی دیگر بحث خبر واحد نیست.

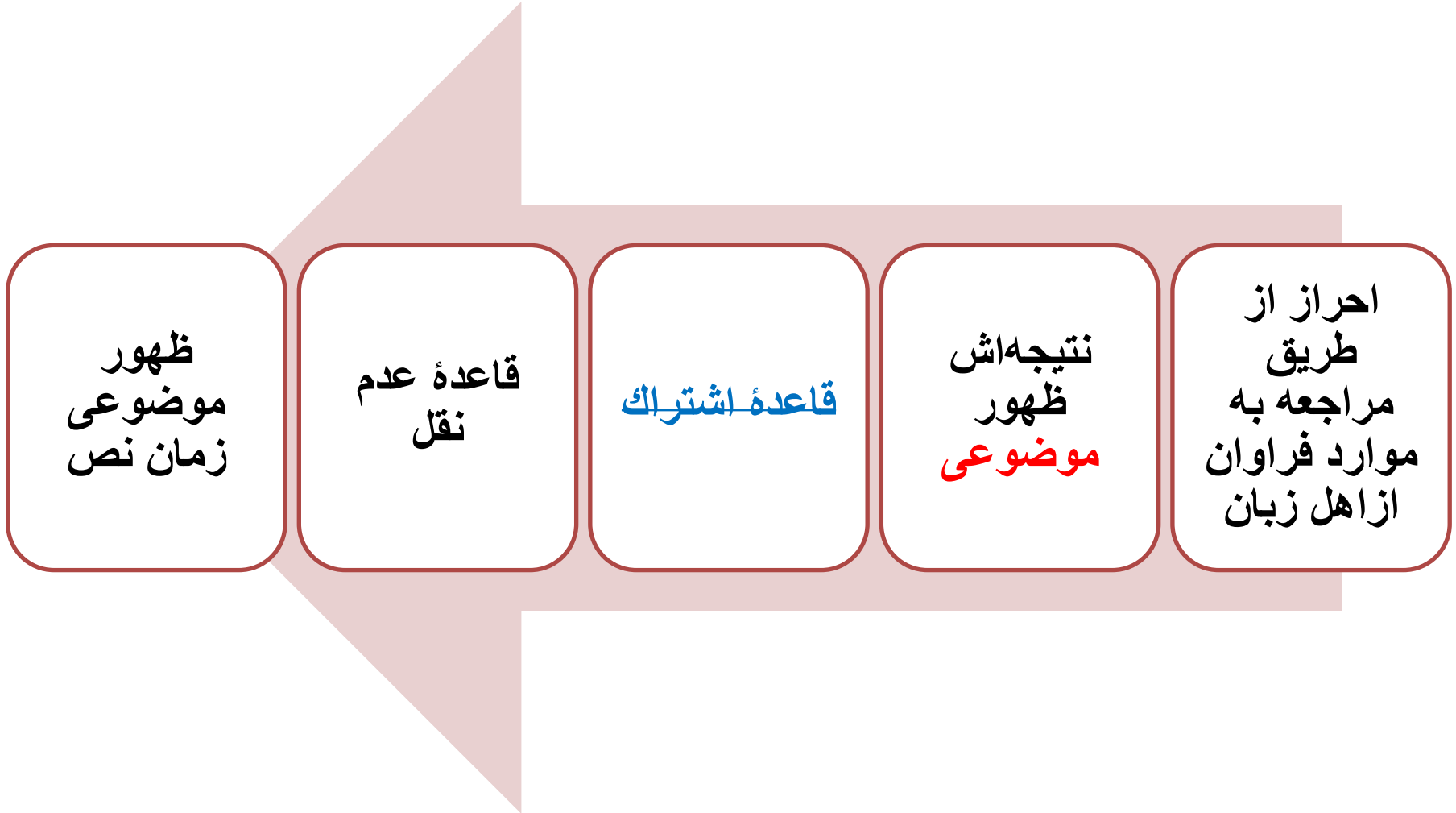
تعارض راه‌های احراز ظهور

- در حقیقت در اینجا بین ظهور ذاتی و شخصی در نزد من و ظهور موضوعی در نزد اهل زبان پیدا شده است و خود این تعارض نشان می‌دهد که اینجا از موارد اصل اشتراک نیست.

فصل هشتم: راه‌های احراز ظهور

فصل هشتم: راه‌های احراز ظهور

تعارض راه‌های احراز ظهور

- چون معیار ما در ظهورات، ظهورات نوعی است، باید این ظهور شخصی را کنار بگذارم و آن ظهور نوعی را اخذ کنم.